

OBSAH

1	Řeč.....	4
2	Řeč a sluchové postižení.....	4
3	Úloha rodiny.....	4
4	Úloha mateřské školy.....	5
5	Řeč a lateralita.....	6
6	Řeč a smyslové vnímání.....	6
6.1	Sluchově-motorická cvičení.....	7
6.2	Zrakově-motorická cvičení.....	7
6.3	Kinesteticko-motorická cvičení.....	7
6.4	Audiovizuální technika a smyslové vnímání.....	8
7	Řeč a myšlení.....	8
8	Rozvíjení řeči sluchově postiženého dítěte.....	9
8.1	Jednotlivé složky výchovy řeči.....	9
8.1.1	Reedukace sluchu.....	10
8.1.2	Rozvíjení zvukové stránky řeči.....	10
8.1.3	Rozvíjení obsahové stránky řeči.....	11
8.1.4	Rozvíjení schopnosti odezírání řeči.....	12
8.2	Pomocné metody při rozvíjení řeči.....	13
8.2.1	Pohybová výchova.....	13
8.2.2	Rytmická výchova.....	13
8.2.3	Hudební výchova.....	13
9	Obecné zásady při výchově sluchově postiženého dítěte.....	14
	Literatura.....	16

potěšení z toho, že si samy vytvářejí rytmické zvuky a mohou se hudebně projevovat.

9 OBECNÉ ZÁSADY PŘI VÝCHOVĚ SLUCHOVĚ POSTIŽENÉHO DÍTĚTE

Sluchově postižené dítě se má vychovávat v zásadě tak, jako by bylo slyšící. V tomto směru lze uplatňovat všechny obecné zásady výchovy. Dítě ukázněné a slušně vychované má rozhodně lepší pozici než dítě nevychované. Ukázněné dítě dosahuje také zpravidla lepších výsledků ve školní práci.

Specifické výchovné požadavky vznikají v souvislosti s postižením sluchu. Podstatnou stránkou výchovného působení se stává rozvíjení řeči a komunikačních schopností dítěte. S. Mašura v titulu *Pedagogická audiologie* (1983) shrnul nejdůležitější úlohy výchovy sluchově postiženého dítěte do dvaceti bodů:

1. Rodiče musí dbát na to, aby dítě vidělo jejich tvář, především rty.
2. Světlo má co nejlépe osvětlovat rty rodičů, ale nesmí být prudké a nesmí svítit dítěti přímo do očí, nesmí ho oslňovat.
3. Ústa rodičů mají být přibližně ve výšce očí sluchově postiženého dítěte.
4. Tvář rodičů má být nejdříve obrácená frontálně proti tváři dítěte, později rodiče polohu tváře mění tak, aby ji dítě mohlo pozorovat ze strany.
5. Rodiče nemají přehánět mimiku, hlavně nesmějí dělat grimasy.
6. Doporučuje se co nejméně pohybovat rukama, protože každý, zejména prudký pohyb dítě upoutá a odvádí jeho pozornost od tváře rodičů.
7. Někdy musí rodiče počkat, dokud se dítě k nim samo neobráti, pozornost dítěte se nedá vynucovat násilně. Jestliže jsou přítomni oba rodiče, začne se dítětem zabývat ten, ke kterému se dítě obrátí. Je lepší, když se ze začátku dítětem zaobírá jen jeden rodič.
8. Když se dítě začne zajímat o něco jiného než o činnost rodičů, mají se rodiče pohotově zaměřit k zájmům dítěte, hovořit nejdříve o předmětu nebo činnosti, která dítě zaujala, a potom se snažit vrátit k původní výchovné práci.
9. I když dítě něco nadlouho upoutalo, např. určitý předmět, hračka nebo činnost, musí rodiče projevit zájem a hovořit s dítětem o tom, co je předmětem jeho pozornosti.
10. Hovořit je třeba klidně, nekřičet, nepřehánět v pohybech mluvidel. Je třeba mluvit nahlas, nešeptat. Při hlasité řeči se mluvidla správně pohybují, tím se dítěti usnadňuje odezírání.
11. Hovořit se má mateřskou řečí a gramaticky správně.

12. Nepoužívat zdobněliny, jsou mnohem těžší na porozumění i vyslovování. Proto nepoužíváme výrazy botičky, ručičky, mlíčko, kávička, ale říkáme boty, ruce, mléko, káva apod.
13. Je třeba hovořit jasnými, krátkými větami a vyjadřovat vždy celou myšlenku, např.: Pavel sedí, Pavel jde spát atd.
14. Myšlenku, rozhovor o předmětu, činnosti je třeba doplnit ukázkou konkrétní věci, obrázkem, jednoduchou kresbou. Když má dítě udělat nějaký pohyb, je třeba mu ukázat, jak se dělá. Jako model hlavy může posloužit knoflík, kroužek, mince a jednoduše nakreslené čáry vystihnou pohyb. Z papíru vystřižený trojúhelník a ovál pomohou při kreslení koně, psa atd. Záleží jen na fantazii rodičů, jak dokážou činnost zpestřit.
15. O činnosti, předmětu nebo obrázku je třeba hovořit dostatečně dlouhou dobu, věty je vhodné opakovat nejvýše třikrát, aby se dítě ne-odradilo.
16. Když dítě neumí odezírat nebo se mu to momentálně nedaří, není vhodné se zlobit či dávat najevo, že to rodiče mrzí. Je třeba práci přerušit a dítě nechat v klidu. Jsou dny, kdy se spolupráce s dítětem navazuje hůře. Když dítě nesplní ihned dané úlohy, je třeba to přehlédnout, když se však dítěti daří, je třeba ho pochválit.
17. Ve stejnou dobu se má hovořit jen o jedné věci a popisovat dítěti jen jeden předmět. Jestliže je řeč o autě, mají se dítěti ukázat různé druhy aut – osobní, nákladní a předvést, jak jezdí, nebo jednoduchými tahy nakreslit auto na papír.
18. Je třeba volit takové hračky a obrázky, které znázorňují skutečnost a mají nějaký účel (hmeček, lžička, auto, a ne např. zvířata oblečená v lidských šatech).
19. Hračky a předměty je třeba občas odložit, zejména když o ně dítě ztrácí zájem. Za několik dní je můžeme opět použít.
20. Odezírání je třeba nacvičovat hlavně dopoledne, dokud děti nejsou ještě unavené.